

Opdrachtkaart 3

De Fryske see

A. Yn petear

Nedich: Sceatta's mei fragen

Pak om bar in sceatta en lês de fraach op de achterkant. Praat mei-inoar oer de fraach. Guon fragen hawwe net in goed of in fout antwurd. Dat binne fragen dy't dy oan it tinken sette. Fragen dêr'tst mei-inoar oer prate kinst, miskien wol sûnder ien antwurd te finen. Fragen dêr't miskien meardere antwurden op te jaan binne. Dat neame wy ek wol 'filosofyske fragen'. It giet om it neitinken en it petear. Miskien bist it net mei-inoar iens. Dat kin en dat mei. Fragen om te stellen oer in antwurd binne bygelyks:

- Kinst dat útlizze? Wat bedoelst mei..?
- Wêrom tinkst dat? Kinst dat oantoane? Kinst in foarbyld jaan?
- Is dat altyd sa? Kin it tsjinoerstelde wier wêze? Stel dy foar dat... Wat as ...?
- Jildt dat dan ek foar ...? Betsjut dat...?

Jim komme mear te witten oer de Fryske hannel yn de tiid fan Redbad. Besjoch ôflevering 3 fan Tsjil Tsjekt - 'Redbad, de Fryske kening'.

B. Doe en no

Fryske keaplju reizgen de wrâld oer mei harren hannel. Ast hannelje wolst, moatst fansels ôfspraken meitsje mei minsken dy't oare talen prate.

Jim fergelykje de talen dêr't de Fryske keaplju mei te krijen hiene yn harren wurk yn ferskillende lannen en fergelykje dy ek mei de talen fan no.

Hjirûnder stiet in oersjoch fan wurden út de ferskillende talen dy't mei de hannel te krijen hawwe. Kinne jim it Fryske en it Nederlânske wurd derby sette? It kin helpe om in wurd lûdop út te sprekken om derachter te kommen watfoar wurd it is.

Tip: meitsje gebrûk fan Frysker.nl foar de goede Fryske stavering.

Aldfrysk	Aldingelsk	Aldnoarsk	Aldheechdútsk	Frysk	Nederlânsk
skip	scip	skip	scif		
häfn	haefen	höfn	habana		
tsiis	cēse	kēsi	chāsi		
būter	butere	býtr	butera		
brād	brēad	brauð	bröt		
wull	wull	ull	wolla		
sāt	sālt	salt	salz		
marketh	mearc	markaðr	markat		
pris	prīs	prís	prīs		
kōpmann	cēapmann	kaupmaðr	koufmann		

Oer de letters:

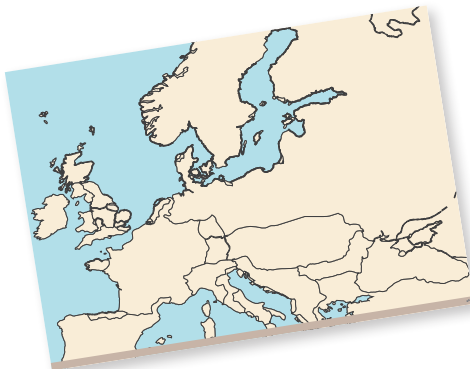
- As der in streepke op in letter stiet, sa as by de *ū*, *ā*, *ī* of *ō*, dan wurdt bedoeld dat it in lange klank is. Pas yn de 19e iuw waard dat yn it Frysk in dakje (^).
- De letter ð liket wol wat op in 'd', mar it is in 'eth' (sprek út as 'ed'). Sprekst it út as 'th' sa as yn de Ingelske wurden 'this' of 'feather'. Dizze letter wurdt no allinne noch yn it Yslânsk brûkt.

Stel dy in groep reizgjende keaplju foar. Se komme mei harren hannel yn in frjemde stêd oan en wolle harren guod dêr ferkeapje, mar se prate de taal fan dy stêd net. Hoe soe dat gean?

Spylje sa'n hannelspetearke nei yn in twa- of trijetal. Kies allegear in oare taal. Oefenje koart even mei it útsprekken fan de wurden yn it skema. Besykje mei dy wurden en mei hannen en fuotten út te lizzen wat jim ferhannelje wolle en wat it kostet.

Praat dêrnei oer de folgjende fragen:

- Ast de wurden lûdop útsprekst, lykje se wol op elkoar. Hoe soe it kinne dat de wurden sa opinoar lykje? Wat seit dat oer de kontakten dy't de Friezen eartiids hiene?
- Wat fine jim it moaiste wurd út de âlde talen en wêrom?

C. Undersyk

Nedich: opdrachtkaarten, grutte oersjochkaart, materialen foar de útfiering fan de ferskillende opdrachten

Meitsje fjouwer groepen. Jim sille yn dy groepkes mear ûntdekke oer de Fryske hannel en sille dat oan elkoar presintearje. Alle groepkes krije in eigen opdrachtkaart oer in ûnderwerp.

De resultaten fan de opdrachtkaarten wurde sammele op ien grutte kaart. Dy kaart jout in oersjoch fan ynformaasje oer de Fryske hannel yn de tiid fan Redbad.

Jim groepke fertelt oan de oare groepkes wat jim ûndersocht en ûntdekt hawwe. Sa krijt elkenien in folslein byld fan de Fryske hannel fan eartiids.

Praat mei-inoar nei oer de opdracht: Hoe gong it wurkjen yn de groepkes? Wat wisten jim noch net oer de Fryske hannel yn de tiid fan Redbad en no wol?

